

Keski-Suomen alueellisen maaseudun kehittämissuunnitelman valmistelutyöpaja 5.5.2021

Biotalous / Ruokaketju pellolta pöytään

Nykytilan kuvausta

- Maatalouden rakenteessa eroja maakunnan sisällä
 - Karjatalous pohjoisessa, viljan/kasvinviljely etelässä
 - Erikoiskasvinviljelyä paikoittain
 - Monialaiset tilat >< kasvavat karjatilat
 - Luomutuotanto kasvanut
 - Hevos- ja lammastaloutta, hunajan tuotantoa
- Jatkajien puutetta maatiloilla
- Maatalouden ympäristö
 - Perinnebiotoopit, luonnon monimuotoisuus
 - Vesistöjen tila, ravinteet
- Toimivat tieverkostot tärkeitä tuotantopanosten ja tuotteiden kuljetusten kannalta
- Toimivat tietoliikenneyhteydet tärkeitä
- Elintarvikealan yritykset pieniä ja muutama iso, yrityksiä kuitenkin monipuolisesti
- Koulutusmahdollisuudet alkutuotanto/ruokaketju, laajaa biotalouden osaamista, elintarvikejalostuksen korkeakoulutus puuttuu

Ohjelmakausi 2014-2020, taustatietoa Keski-Suomen alkutuotannosta

- Viljelijätukia hakeneita tiloja oli ohjelmakauden alussa 3 093 ja lopussa 2 721 (-372 tilaa).
- Tukihakemuksissa ilmoitettu pinta-ala on vähentynyt 100 444 ha:sta 97 934 ha:iin (- 2 471 ha; jäänyt pois viljelystä ja/tai siirtynyt naapurimaakuntien tuenhakijoille).
- Maksettu tukimäärä (Yta ja ELY) on pysynyt samansuuruisena, noin 70 milj.€ / vuosi.
- Viljelijäväestö ikääntyy:
 - v. 2015 22% tuenhakijoista oli alle 39-vuotiaita, v. 2020 alle 39-vuotiaita oli 15%
 - v. 2015 53% tuenhakijoista oli yli 50-vuotiaita (13% eläkeläisiä), v. 2020 yli 50-vuotiaita oli 64% (22% eläkeläisiä)
 - Ikääntyminen aiheuttaa ongelmia jaksamisessa, tukiehtojen ymmärtämisessä, peltojen viljelykunnossa sekä rakennemuutoksen kehittämisessä. Pellot eivät siirry aktiivi-viljelijöille ja tilojen kehittäminen vaikeutuu (keskipeltoala kasvaa hitaasti; nyt 33,16 ha/tila).

Ohjelmakausi 2014-2020

- Luomutilojen määrä on pikkuhiljaa noussut. Vuonna 2020 luomuviljelyä harjoitti 198 tilaa / noin 10 000 ha (10,2% Keski-Suomen viljelyalasta).
- Kasvihuoneyritysten määrä on vähentynyt. Vuonna 2020 kasvihuoneyrityksiä oli 24 kpl (pääosin kesäkukkatuotantoa).
- Maito- ja lihanautatilojen määrä on vähentynyt. Vuonna 2015 maitotiloja oli 479 (tuottivat maitoa 111 milj. litraa) ja vuonna 2020 oli 311 (tuottivat maitoa 102 milj. litraa). Lihanautatilojen määrä on vähentynyt ohjelmakaudella 569 tilasta 259 tilaan (-310).
- Peltoviljelyssä erilaisten nurmien ja ei-satoa-tuottavien kasvien ala on lisääntynyt ohjelmakauden aikana, koska eri viljelykasvien tukitasoerot ovat pienentyneet ja sadonkorjuuvaatimusta ei enää pääsääntöisesti ole. Kotieläintilojen vähentymisen, viljelijöiden ikääntymisen sekä kannattavuussyidenkin vuoksi viljely on nurmivaltaistunut. Ylipäätään peltojen viljelykunto on heikentynyt (lannoitus, kalkitus, ojitus yms. vähentynyt kannattavuussyistä).
 - pientä nousua on ollut mm. kauran, kuminan ja öljyhampun viljelyaloissa
 - hedelmien, marjojen ja avomaan vihannesviljelyalat sekä erikoiskasvien viljelyalat (mm. mallasohra, herne, peruna) ovat pysyneet aika samanlaisina (ei kovin voimallista K-S:ssa)

Rakennetuet, ohjelmakausi 2014-2020

- Investointitukipäätöksiä 354 kpl
- Avustusta 17,3 milj.€,
- Korkotukilainoja 19,4 milj.€

- Nuoren viljelijän aloitustukia 69 kpl
- Avustusta 2,1 milj.€
- Korkotukilainoja 10,9 milj.€

Ohjelmakausi 2014-2020

- **Rakennetukien myöntämisen tavoitteena on kehittää maatalouden toimintaedellytyksiä ja kilpailukykyä edistämällä maataloustuotannon tehokkuutta ja laatua kestävän kehityksen periaatteita noudattaen.**
- 25 % hakemuksista kotieläinrakennuksiin
- 75 % tuesta kotieläinrakennuksille
(esim. vuosi 2017 lehmäpaikkojen lisäys 780 kpl)
- Pieniä työympäristöä, eläinten hyvinvointia ja ympäristön tilaa parantavia investointeja sekä aurinkoenergiainvestointeja suhteellisen paljon
- Valion siirtyminen sopimustuotantoon; mitkä ovat vaikutukset jatkossa
- Lihakarjapuolella vasikkapula, laajentamiset tällä hetkellä hakukiellossa
- Huolestuttavaa on nuorten viljelijöiden vähäinen määrä, mikä näkyy suoraan myös nuorille viljelijöille myönnettyjen aloitustukien määrässä. Kotimaisen maatalouden tulevaisuuden ja sitä kautta myös esimerkiksi huoltovarmuuden kannalta nuorten viljelijöiden osuuden soisi kasvavan

Alustavat painotukset

- Maatalouden kannattavuuden parantaminen; osaamisen merkitys
- Lähiruuan ja luomun kehittämiseen panostettava
- Jalostusastetta nostettava ruokaketjussa
- Lisättävä yhteistyötä ja verkostoitumista
- Vientituotteita lisättävä ruokaketjussa
- Uusien innovatiivisten tuotteiden kehittämiseen panostettava
- Hiiltä sitovaa toimintaa edistettävä ruuantuotannossa
- Järvikalan saatavuuteen ja jalostuksen kehittämiseen satsattava
- Matkailussa on paljon käyttämättömiä mahdollisuuksia, mm. ruokamatkailun kehittäminen
- Teiden kunto on oleellisen tärkeä myös maatilojen ja jalostavien yritysten tuotteiden ja tuotantopanosten kuljetuksille sekä matkailuliikenteelle.
- Luomua kannattaa edistää myös metsästä saatavissa tuotteissa (keräilytuotteet, villiruoka).

Vahvuudet ja niiden ylläpito

- Osaaminen ja koulutus (-verkosto)
 - Osaamisen arvostus, laajentaminen koko maakunnan käyttöön esim. yritysysteistyöllä ja etätyöllä
- Biotalousosaaminen ja –yrittäjäyys
 - Ekosysteemit, oppilaitosyhteistyö
- Luonnonvarat ja raaka-aineet
- Joustavat rakenteet – monialaiset maatilat
 - kausivaihtelu
- Luonnon moninaisuus ja pienipiirteisyys
 - Hyödyntäminen monipuolisesti, kestävästi
- Puhdas ruoka
- Puhtaat vesistöt
 - Kalastus, kalanjalostus, puhtaan veden arvostus tulevaisuudessa
- Karjatalous
 - Luontaiset edellytykset
- Keskeinen sijainti
 - Raaka-aineiden hankinta, jakelu, yhteistyö

Heikkoudet ja niiden poistaminen

- Elintarvikealan korkeakoulutus puuttuu
- (Maatila)yrittäjien osaamisen tasossa parannettavaa
- Maatalouden kannattavuus
 - Tilakoon kasvattaminen, yhteistyön lisääminen, monialaisuus, osaaminen
- Jatkajien puute
 - Omistajanvaihdosten tukeminen, yrittäjyyden kokeilut, koulutus, nuorten innostaminen, tiedon lisääminen
- Yrittäjien jaksaminen
- Yhteistyökulttuurin puute
 - Uudenlaisten yhteistyökonseptien löytäminen, koulujen ja yritysten yhteistyön tiivistäminen
- Infran heikkoudet; verkkoyhteydet
- Maatalouden digitaalisten palveluiden hajanaisuus
- Markkinoinnin vähäisyys, tuotteistamisen heikkous
 - Yritysryhmähankkeita, yhteisiä hankkeita, brändäystä, rohkeutta
- Kansainvälistymisen vähäisyys
- Asenteet
 - Kannustaminen, kokeilukulttuurin vahvistaminen

Mahdollisuudet ja niiden hyödyntäminen

- **Yhteistyön lisääminen**
 - Osaamisen lisääminen ja jakaminen, logistiikka
 - Oppilaitosten ja yritysten yhteistyön lisääminen
 - Yhteisten tuotteiden kehittäminen
 - Maatilojen yhteistyön lisääminen, esim. markkinointiverkosto, maatalousklusterit
 - Yritysryhmähankkeet, yhteinen alusta ("Keski-Suomi opportunities")
- **Jalostusasteen nostaminen, korkean lisäarvon tuotteet**
 - brändäys, artesaaniruoka, luomu, marjat, villiyrtilit, kala, vihannekset, juurekset
- **Uusien tuotteiden ja innovaatioiden edistäminen, kokeileminen, erikoistuminen**
- **Luonnontuotealan kehittäminen**
- **Viennin mahdollisuudet**
 - yhteistyö
- **Ruokamatkailu**
- **Karjasta luopuneiden tilojen uudet mahdollisuudet, uusien teknologioiden ja trendien hyödyntäminen**
 - Yhteistyö, yhteishankinnat
- **Uusien (hiiltä sitovien) kasvien viljely ja maaperän kunnon ylläpitäminen**
- **Perinnebiotooppien tuotteistaminen, Green care -toiminta**

Uhkat ja niiden torjunta

- Ilmastonmuutos, monimuotoisuuden heikkeneminen
 - Sään ääri-ilmiöihin sekä lisääntyviin kasvitauteihin ja tuholaisiin sopeutuminen
 - Kasvukauden piteneminen
 - Monimuotoisuuden heikkenemisen vaikutusten vähentäminen
- Jämähdetään vanhaan ja jäädään jälkeen kehityksestä
 - Rohkeutta, kokeilunhalua, osaamista
- Alkutuottajien vaikutusvallan väheneminen ruokaketjussa
- Epävarmuus, kansainväliset kriisit
- Maatalousalan kiinnostavuus heikkenee
- Maatalouden kannattavuus heikkenee entisestään
- Asenteet, mielipiteiden kärjistyminen, vastakkainasettelu (kaupungit – maaseutu, ruokatottumusten muutokset)
- Yrittäjien jaksamisen heikentyminen
- Kilpailun tuomat uhat, keskittyminen ruokaketjussa

Hankkeita ohjelmakaudella 2014-2020

- Toivo - tiedonvälitys
- Menestyvä keskisuomalainen nautakarjatila
- Lammastalouden tuotannontekijät
- Keski-Suomen ruokaketjun koordinaatiohankkeet
- Vientivalmiuksien kehittäminen Saksan markkinoille
- IGW2019 1 ja 2 (yritysryhmähankkeet Grüne Woche –messuille)
- Metsäinen menu

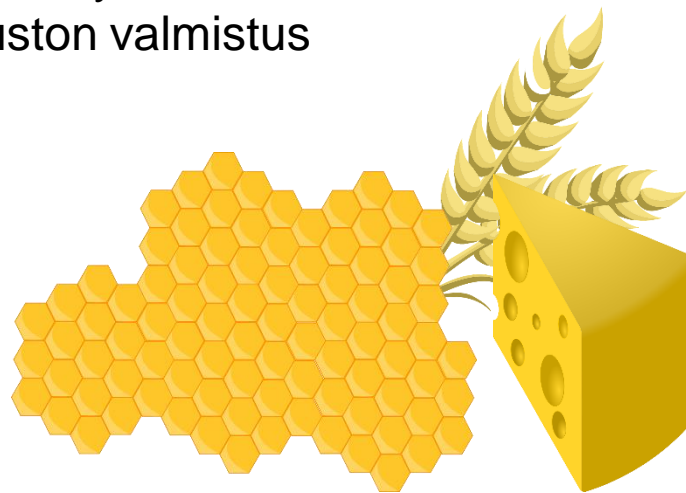

Ruokaketju – teemaan liittyviä yritystukia 2014-2020

Kahvipaahtimo
Salaattikastikkeiden valmistus
Elintarvikkeiden valmistus

Makeisten valmistus
Leipomo
Pitopalvelu
Ravintolatoiminta

Jäätelön valmistus
Lihasäilykkeiden valmistus
Juuston valmistus

Lihatuotteiden valmistus
Elintarvikkeiden valmistus
Teurastamotoiminta

Tuoremehuasema
Mehujen valmistus
Oluen valmistus

